

BÌSITAS GHIADAS IN SARDU

SANTADI

UNA MANERA NOA PO CONNOSCI SA STÒRIA E S'ARCHEOLOGIA DE IS LOGUS NOSTRUS

A Aintru de su progetu "Sighendi a atobiai e a contai

su Sulcis" fiant prevèdias unas cantu bìsitas ghiadas in lingua sarda in logus de interessu de su territòriu. Su 22 de donniassantu, mancai fessit una dii de àcua e de frius, una bella truma de genti est andata a bisitai su **Museu de su Territòriu de Tratalias** aundi Corrado at contau sa stòria de sa bidda e de a comentu trataliesus medas, de chi ant fatu sa Diga de Montepranu, si funt dèpius cambiai a marolla a sa bidda noa. Pustis s'at obertu su portali de sa crèsia dedicada a **Maria Munserrada** aundi Efisio s'at ammostrau detàllius chi scoviant sa simbologia religiosa de su mesuevu. Pusti pràngiu eus mòviu conca a Santadi po biri is **Grutas de su de Is Tzuddas**: in is intrànnias de sa terra is ghias s'ant fatu a cumprendi sa passientzia de s'àcua chi in milionis de annus at criau formas stravanadas. Invècias su 6 de mesi de idas si seus dedicaus a sa...

sighit a pag 2

TEULADA

S'ARCHIVIU PERSONALI DE TZIU MÀRIU PADERAS EST A DISPONIMENTU DE IS CIRCADORIS

Su 6 de mesi de idas sa Sala Spiga de sa Domu Baronali fiat prena a intipu de genti po **sa presentada de s'archiviu personali Màriu Paderas**, chi po 40 annus est stètiu amministradori de su Comunu de Teulada (1955-1995). Difatis gràtzias a unu finantziamentu de su MIC s'archiviu est a disponimentu de is circadoris e de is amantiosus de sa stòria locali e de sa poesia sarda. S'archiviu est pratziu in duas setzioni. In sa setzioni sonora ddoi at prus de centu

cantadas campidanesas chi imoi funt digitalizadas. In s'àtera setzioni ddoi at unu muntone de documentus de paperi, chi bortas medas *tziu Màriu* at copiau a manu andendi a bisitai àterus archivius, chi contant 400 annus de stòria de su logu e de sa comunidadi teuladesa. Totus ant abantau s'òpera de Màriu Paderas chi de autodidata nos at lassau unu patrimoniu chi permit de cumprendi su passau e chi est de agiudu po progetai in manera pretzisa su benidori.

Sa Biblioteca de Santadi in ocasioni de **Pane e Olio in Frantoio** at cuncordau unas cantu de atividades po is pipius cun sa partecipzioni de su Sportellu Lìngua Sarda.

Is pipius ant colorau disènnius chi afigurant is fasis de produsidura de s'ollu de olia e depiant collegai sa màgini cun su fueddu fintzas a fai unu libreddu chi, acabau totu, si funt portaus a domu po arregordu. Pustis ant provau a fai calincunu de is giogu antigus chi medas connoscient gai: **tzaca e ponni, a tirai e pencareddu**. Mancai siant giogus chi totus fadiant 30 annus agoa, est stètiu bellu meda a biri ca puru is pipieddus de 10 annus ddus connoscent e fatu-fatu no timint a si nci ammolai a giogai. Duncas gràtzias a totus is pipias e a is piciocheddus chi ant pigau parti, a su personali de sa biblioteca e a is voluntàrias chi ant agiudau po chi totus arrennecessit beni. Àteras bortas!

25 DE DONNIASSANTU: UNU CUNVÈNNIU IN ARRESI CONTRAS A SA VIOLÈNTZIA

In ocasioni de sa **Dii internatzionali po s'eliminatzioni de sa violèntzia contras a si femminas** S'Amministratzioni Comunali de Arresi, sèmpiri atenta a is temáticas sotzialis, impari a s'assòtziu **Amici della Vita - San Giuseppe** at organizau unu cunvegnu interessanti meda a pitzus de custu tema dilicau e chi bortas medas, massimamenti po is òminis, est "discòmodu". Is interventus de is espertas, moderaus de su giornalista **Claudio Moica**, ant tratau totu sa chistioni: **Luciana Currdiori** at incumentzau spieghendi poita a livellu internatzionali ant scioberau custa data, pustis **Claudia Cadeddu** at contau de is genias e is fasis de sa violèntzia, **Vitaliana Floris** a bitiu casus cuncretus de maltratadoris e de reatzionis de is vùtimas. **Simonetta Ucheddu** at donau spera ammostrendi chi unu cambiamentu, si sustènniu de una voluntadi forti, si podit sempri otènni; **Marinella Canu** at contau cantu siat difìcili su traballu de sustènniu de is vùtimas chi no firmat mai e, a ùrtimu, **Silvia Ferrari** at chistionau de is atzionis de preventizioni chi si podint fai in is scolas.

stòria antiga e a s'archeologia de su territòriu. Infatis in **Tatinu** (Nuxis) s'ant arriciu prof. R. Curreli e E. Fanni de su Speleoclub de Nuxis chi s'ant contau sa stòria de su logu e s'ammostau detàllius architetonicus ùnicus de sa **crèsia bizantina** dedicada a **Sant'Elias** e de su **Putzu Sacru** chi abarrat a pagu tretu de sa crèsia etotu. Invècias a meigama in sa **Necròpoli a domus de jans de Montessu**, chi est situ UNESCO, sa ghia P. Marroccu s'at contau sa stòria de is scavus e at ammostrau una parti de is tumbas prus de importu cun sa simbologia insoru. Po serrai su progetu in bellesa su 13 de mesi de idas seus impunnaus a **Bosa** aundi M. Nonnis, partendi de su centru stòricu s'at fatu artziai a su casteddu contendi-sì sa stòria de sa citadi e spieghendi-sì unu pagu de geologia de su territòriu. Gràtzias meda a is chi funt benius e a is ghias chi s'ant fatu a connosci sa stòria e is logus nostrus in sardu!

MASAINAS - GIBA

At tentu resurtau bonu meda, in tèrminis de participantis, s'eventu **Passi di gusto**, sa passillada organizada de sa Fundatzioni de su **CMSB** chi est partia de Giba e at acabau a Masainas. Is caminantis passendi in mesu de campus prenu a trigu, bingias, cardalis e olivàrius ant atobiau sa chi est s'identidadi prus funguda e sintzera de su logu nostru.

A s' acabbu de s'escursioni, in sa sea de sa cooperativa Sulcis Agricola, su chef **Manuele Fanutza** at fatu unu spetàculu de *show cooking* cun is studiantis de sa scola alberghiera de Sant'Antiogu chi ant serbiu su pràngiu acumpagiàu de is binus de sa **Cantina Santadi**.

In artu: is bìsitas a is crèsias de Maria Munserrada de Tratalias e de Sant'Elias de Tatinu. In mesu momentus de sa presentada de s'Archìviu Paderas e de su cunvènniu de Arresi. In bàsciu: sa bìsita in Montessu.

REGIONE AUTÒNOMA DE SARDIGNA
REGIONE AUTONOMA DELLA SARDEGNA

